

haar, dan hoort men den zingenden toon. De lijn van Modigliani is die van een zacht penseel op zijde. De pracht van Beardsley heeft altijd een gouden en zilveren droogheid. De warme vermoeidheid van Modigliani is van Oosterschen aard.

Adolphe Basler citeert in zijn geschrift „La peinture... religion nouvelle” het meest spiritueele, dat over de tegenwoordige Parijsche school bestaat, een boosaardige opmerking van Picasso, die Modigliani karakteriseert als in het signalement van een politiebericht. Merkwaardig, zoo moet Picasso zich op zekeren dag over Modigliani hebben uitgelaten, werkelijk merkwaardig, dat men Modigliani nooit op den Boulevard Saint-Denis dronken ziet, maar altijd op den hoek van de Boulevards Montparnasse en Raspail (dat wil zeggen op de plek van Parijs, die door de kunstenaars het meest gefrequenteed wordt). Deze waarneming was even boosaardig als juist, zij is echter ook in dieperen zin waar. Modigliani's schilderijen en zijn weinige beeldhouwwerken huldigen, afgezien van enkele uitzonderingen uit zijn vroegsten tijd een vlakachtig gevuld lineament, dat eenigszins bedweld, overprikkeld, dionysisch geaccentueerd aandoet, tegelijk echter door de meest nauwkeurige accentueering der maten of liever van bepaalde mateloosheden opvalt en dat zich in zijn door geraffineerde berekening gedragen perversie zoo snijdend en klaar mogelijk voordoet. Modigliani zou geen zoon van de Middellandsche Zee en ook geen Jood zijn geweest, wanneer hij niet een uitgesproken neiging voor het theatrale effect, het ornamentaal beslissende had bezeten en wanneer hij met dienovereenkomstige elementen, die een de exotische en de negerplastiek gunstig gezind tijdperk hem bood, niet ijverig en brutaal zijn uiterste voordeel had gedaan.

Hij was de typische bohémien, gelijk Pascin er een was en zooals, volgens Carco's schitterende beschrijving, Maurice Utrillo, op den afglijdenden bodem van de dementia, er een is. Ook met de zwakste doeken van Utrillo — en waarlijk sterk is feitelijk alleen zijn vroege tijd — worden thans zaken gedaan en Pascin was een gelukskind, verwend door vrouwen, geld en publiek. Modigliani heeft de noteering van zijn kunst als beurswaarde niet meer beleefd. Des te sterker wordt hij achteraf overschat, wordt zijn figuur hier en daar verheerlijkt of sentimenteel geveid. Daarvan zou gezegd mogen worden: sa maladie ne vaut pas sa peinture — laten wij ons houden aan zijn kunst. Maar laten wij niet met de markt een valschen heilige aanbidden, die ook in zijn dikwijls beminnelijke werken, alles bijeengenomen, een tooneelspeler van de levensmoetheid en van het eclecticisme is geweest.
